

H. C. Andersen - Eventyr 103: Hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige. (1861) Originalversion. Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan, beklageligvis, opstå alligevel pga. konverterings-divergenser; læsning 'på tværs' bør dog være muligt.	H. C. Andersen - Eventyr 103: Hvad fatter gør, det er altid det rigtige (1861) Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) © blå tekst = ord ændret i forhold til originalen. (Justering ifølge 1948-sprogreformen er ikke farvemarkeret) Bemærk: der er indsat blanklinjer undervejs, markeret med tegnet - for at linjerne i de to kolonner kan matche. Linje-forskubbelser kan beklageligvis opstå alligevel pga. konverterings-divergenser; læsning 'på tværs' bør dog være muligt.
Nu skal jeg fortælle Dig en Historie, som jeg har hørt, da jeg var Lille, og hver Gang jeg siden har tænkt paa den, synes jeg at den blev meget kjønnere; for det gaaer med Historier ligesom med mange Mennesker, de blive kjønnere og kjønnere med Alderen, og det er saa fornøieligt! Du har jo været ude paa Landet? Du har seet et rigtigt gammelt Bondehuus med Straatag; Mos og Urter voxer der af sig selv; en Storkerede er der paa Rygningen, Storken kan man ikke undvære, Væggene ere skjeve, Vinduerne lave, ja, der er kun et eneste, der kan lukkes op; Bagerovnen strutter frem ligesom en lille tyk Mave, og Hyldebusken helder hen over Gjerdet, hvor der er en lille Pyt Vand med en And eller Ællinger, lige under det knudrede Piletræ. Ja, og saa er der en Lænkehund, der gjør af Alle og Enhver. Netop saadant et Bondehuus var der ude paa Landet, og i det boede et Par Folk, Bondemand og Bondekone. I hvor Lidt de havde, kunde de dog undvære eet Stykke, det var en Hest, der gik og græssede paa Landeveis-Grøften. Fader red paa den til Byen, Naboerne laante den, og han fik Tjeneste for Tjeneste, men det var nok mere tjensomt for dem at sælge Hesten eller bytte den for Eet og Andet, der endnu mere kunde være dem til Gavn. Men hvad skulde det være. "Det vil Du, Fatter, bedst forstaae!" sagde Konen, "nu er der Marked i Kjøbstaden, rid Du	Nu skal jeg fortælle dig en historie, som jeg har hørt, da jeg var lille, og hver gang jeg siden har tænkt på den, synes jeg at den blev meget kønnere; for det går med historier ligesom med mange mennesker, de bliver kønnere og kønnere med alderen, og det er så fornøjeligt! Du har jo sikkert været ude på landet? Du har måske set et rigtigt gammelt bondehus med stråtag; mos og urter vokser der af sig selv; en storkerede er der på rygningen, storken kan man ikke undvære; væggene er skæve, vinduerne lave, ja, der er kun et eneste, der kan lukkes op; bageovnen strutter frem ligesom en lille tyk mave, og hyldebusken hælder hen over gærdet, hvor der er en lille pyt vand med en and eller ællinger, lige under det knudrede piletræ. Ja, og så er der en lænkehund, der gør af alle og enhver. Netop sådant et bondehus var der ude på landet, og i det boede et par folk, bondemand og bondekone. Hvor lidt de end havde, kunne de dog undvære én af deres ejendele, det var en hest, der gik og græssede på landeveysgrøften. Fatter red på den til byen, naboerne lånte den, og han fik tjeneste for tjeneste, men det var nok mere indtjenende for dem at sælge hesten eller bytte den for et og andet, der endnu mere kunne være dem til gavn. Men hvad skulle det være? "Det vil du, fatter, bedst forstå!" sagde konen, "nu er der marked i købstaden, rid du derind, få

derind, faae Penge for Hesten eller gjør et godt Bytte; som Du gjør, er det altid det Rigtige. Rid til Markedet!"

Og saa bandt hun hans Halsklud, for det forstod hun dog bedre end han; hun bandt med dobbelt Sløife, det saae galant ud, og saa pudsede hun hans Hat med sin flade Haand, og hun kyssede ham paa hans varme Mund, og saa red han afsted paa Hesten, som skulde sælges eller byttes bort. Jo, Fatter forstod det.

Solen brændte, der var ingen Skyer oppe! Veien støvede, der vare saa mange Markedsfolk, til Vogns og til Hest og paa deres egne Been. Det var en Solhede, og der var ikke Skygge skabt paa Veien.

Der gik En og drev en Ko, den var saa nydelig, som en Ko kan være. "Den giver vist deilig Melk!" tænkte Bondemanden, det kunde være et ganske godt Bytte at faae den. "Veed Du hvad, Du med Koen!" sagde han, "skulle vi To ikke tale lidt sammen! seer Du, en Hest, troer jeg nok, koster mere end en Ko, men det er det Samme! jeg har mere Gavn af Koen; skal vi bytte?"

"Ja nok!" sagde Manden med Koen og saa byttede de.

Nu var det gjort, og saa kunde Bondemanden have vendt om, han havde jo udrettet, hvad han vilde, men da han nu engang havde betænkt at ville komme til Marked, saa vilde han komme til Marked, bare for at see paa det; og saa gik han med sin Ko. Han gik rask til, og Koen gik rask til, og saa kom de snart til at gaee lige ved Siden af en Mand, der førte et Faar. Det var et godt Faar, godt istand og godt med Uld.

"Det gad jeg nok eie!" tænkte Bonden. "Det vilde ikke komme til at savne Græsning paa vor Grøftekant, og til Vinter kunde man tage det ind i Stuen hos sig. I Grunden var det rigtigere af os at holde Faar, end holde Ko. Skal vi bytte?"

Ja, det vilde da nok Manden, som havde Faaret, og saa blev det Bytte gjort, og Bondemanden gik med sit Faar hen ad Landeveien. Der ved Stenten saae han en Mand med en stor Gaas under Armen.

"Det er en svær Een, Du der har!" sagde Bondemanden, "den har baade Fjer og Fedt! den kunde tage sig godt ud i Tøir ved vor Vandpyt!

penge for hesten eller gør et godt bytte; som du gør, er det altid det rigtige. Rid til markedet!"

-

Og så bandt hun hans halsklud, for det forstod hun dog bedre end han; hun bandt med dobbelt sløjfe, det så galant ud, og så pudsede hun hans hat med sin flade hånd, og hun kyssede ham på hans varme mund, og så red han af sted på hesten, som skulle sælges eller byttes bort. Jo, fatter forstod det.

Solen brændte, der var ingen skyer oppe! Vejen støvede, der var så mange markedsfolk, til vogns og til hest og på deres egne ben. Det var en solhede, og der var ikke skygge skabt på vejen.

-

Der gik en og drev en ko, den var så nydelig, som en ko kan være. "Den giver vist dejlig mælk!" tænkte bondemanden, det kunne være et ganske godt bytte at få den. "Ved du hvad, du med koen!" sagde han, "skal vi to ikke tale lidt sammen! Ser du, en hest, tror jeg nok, koster mere end en ko, men det er det samme! Jeg har mere gavn af koen; skal vi bytte?"

-

"Ja nok!" sagde manden med koen og så byttede de.

Nu var det gjort, og så kunne bondemanden have vendt om, han havde jo udrettet, hvad han ville, men da han nu engang havde betænkt at ville komme til marked, så ville han komme til marked, bare for at se på det; og så gik han med sin ko. Han gik rask til, og koen gik rask til, og så kom de snart til at gå lige ved siden af en mand, der førte et får. Det var et godt får, godt i stand og godt med uld.

"Det gad jeg nok eje!" tænkte bonden. "Det ville ikke komme til at savne græsning på vor grøftekant, og til vinter kunne man tage det ind i stuen hos sig. I grunden var det rigtigere af os at holde får, end holde ko. Skal vi bytte?"

Ja, det ville da nok manden, som havde fåret, og så blev det bytte gjort, og bondemanden gik med sit får hen ad landevejen. Der ved **gærdet** så han en mand med en stor gås under armen.

-

"Det er en svær én, du der har!" sagde bondemanden, "den har både fjer og fedt! Den kunde tage sig godt ud **tøjret**, ved vor vandpyt!

den var Noget for Moder at samle Skrællinger til! Hun har tidt sagt, "bare vi havde en Gaas!" nu kan hun da faae den - og hun skal faae den! vil Du bytte? Jeg giver Dig Faaret for Gaasen og Tak til!"

Ja, det vilde da den Anden nok, og saa byttede de; Bondemanden fik Gaasen. Nær ved Byen var han, Trængselen paa Veien tog til, der var en Mylren af Folk og Fæ; de gik paa Vei og paa Grøft lige op i Bommandens Kartofler, hvor hans Høne stod tøjret for ikke i Forskrækkelse af forvilde sig og blive borte. Det var en stumpumpet Høne, der blinkede med det ene Øie, saae godt ud. "Kluk, kluk!" sagde den; hvad den tænkte derved, kan jeg ikke sige, men Bondemanden tænkte, da han saae hende: hun er den skønneste Høne, jeg endnu har seet, hun er kjønnere end Præstens Liggehøne, den gad jeg nok eie! en Høne finder altid et Korn, den kan næsten sørge for sig selv! jeg troer, at det er et godt Bytte, om jeg fik den for Gassen! "skal vi bytte?" spurgte han. "Bytte!" sagde den Anden, "ja det var jo ikke saa galt!" og saa byttede de. Bommanden fik Gaasen, Bondemanden fik Hønen.

Det var en heel Deel, han havde udrettet paa den Reise til Byen; og varmt var det, og træt var han. En Dram og en Bid Brød trængte han til; nu var han ved Kroen, der vilde han ind; men Krokaren vilde ud, ham mødte han lige i Døren med en Pose svingende fuld af Noget.

"Hvad har Du der?" spurgte Bondemanden.

"Raadne Æbler!" svarede Karlen, "en heel Sæk fuld til Svinene!"

"Det er da en farlig Mængde! det Syn undte jeg Mo'er. Vi havde ifjor kun et eneste Æble paa det gamle Træ ved Tørvehuset! det Æble skulde gjemmes, og det stod paa Dragkisten til det sprak. Det er altid en Velstand! sagde vor Mo'er, her kunde hun faae Velstand at see! ja, jeg kunde unde hende det!"

"Ja, hvad giver I?" spurgte Karlen.

"Giver? Jeg giver min Høne i Bytte," og saa gav han Hønen i Bytte, fik Æblerne og gik ind i Krostuen, lige hen til Skjenken, sin Sæk med Æblerne stillede han op mod Kakkellovnen, og der var lagt i, det betænkte han ikke. Mange Fremmede var her i Stuen, Hestehandlere,

Den var noget for **mutter** at samle **skrald** til! Hun har tit sagt, "bare vi havde en gås!" Nu kan hun da få den – og hun skal få den! Vil du bytte? Jeg giver dig fåret for gåsen og tak til!"

-

Ja, det ville da den anden nok, og så byttede de; bondemanden fik gåsen. Nær ved byen var han, trængslen på vejen tog til, der var en myldren af folk og fæ; de gik på vej og på grøft lige op i kartofler**marken** ved bommandens **hus**, hvor hans høne stod tøjret for ikke i forskrækkelse at forvilde sig og blive borte. Det var en stumpumpet høne, der blinkede med det ene øje, så godt ud. "**Kluk, kluk!**" sagde den; hvad den tænkte derved, kan jeg ikke sige, men bondemanden tænkte, da han så hende: Hun er den skønneste høne, jeg endnu har set, hun er kønnere end præstens liggehøne, den **høne** gad jeg nok eje! En høne finder altid et korn, den kan næsten sørge for sig selv! Jeg tror, at det er et godt bytte, om jeg fik den for gåsen! "Skal vi bytte?" spurgte han. "Bytte?" sagde den anden, "**Ja, det** var jo ikke så galt!" og så byttede de. Bommanden fik gåsen, bondemanden fik hønen.

-

Det var en hel del, han havde udrettet på den rejse til byen; og varmt var det, og træt var han. En dram og en bid brød trængte han til; nu var han ved kroen, **dér** ville han ind; men krokaren ville ud, ham mødte han lige i døren med en pose svingende fuld af noget.

"Hvad har du der?" spurgte bondemanden.

"Rådne æbler!" svarede karlen, "en hel sækfuld til svinene!"

"Det er da en farlig mængde! Det syn undte jeg mor **derhjemme**. Vi havde i fjor kun et eneste æble på det gamle træ ved tørvehuset! Det æble skulle gemmes, og det stod på dragkisten til det sprak. Det er altid en **slags** velstand! sagde vor mor; **her** kunne hun få velstand at se! Ja, jeg kunne unde hende det!"

"Ja, hvad giver I?" spurgte karlen.

"Giver? Jeg giver min høne i bytte." Og så gav han hønen i bytte, fik æblerne og gik ind i krostuen, lige hen til skænken, sin sæk med æblerne stillede han op mod kakkellovnen, og der var lagt i **den ovn**, det tænkte han ikke **over**. Mange fremmede var her i stuen, hestehandlere,

Studehandlere og to Englændere, og de ere saa rige, at deres Lommer revne af Guldpenge; Veddemaal gjøre de, nu skal Du høre! "Susss! susss!" hvad var det for en Lyd ved Kakkelovnen? Æblerne begyndte at stege. "Hvad er det?" Ja, det fik de da snart at vide! hele Historien om Hesten, der var byttet bort for Koen og lige ned til de raadne Æbler. "Naa! Du faaer Knubs af Mutter, naar Du kommer hjem!" sagde Englænderne, "der vil ligge et Huus!" "Jeg faaer Kys og ikke Knubs!" sagde Bondemanden, "vor Mo'er vil sige: hvad Fatter gjør, er det Rigtige!" "Skal vi vedde!" sagde de, "Guldmønt i Pundeviis! hundrede Pund er et Skippund!" "Det er nok at give Skjeppen fuld!" sagde Bondemanden, "jeg kan kun stille Skjeppen fuld med Æbler og mig selv og Mutter med, men det er da Mere end Strygmaal, det er Topmaal!" - "Top! top!" sagde de, og saa var Veddemaalet gjort. Kromandens Vogn kom frem, Englænderne kom op, Bondemanden kom op, de raadne Ælber kom op, og saa kom de til Bondens Huus. "God Aften, Mo'er!" "Tak, Fa'er!" "Nu har jeg gjort Bytte!" "Ja, Du forstaaer det!" sagde Konen, tog ham om Livet og glemte baade Pose og de Fremmede. "Jeg har byttet Hesten bort for en Ko!" "Gud skee Lov for Melken!" sagde Konen, "nu kan vi faae Melkemad, Smør og Ost paa Bordet. Det var et deiligt Bytte!" "Ja, men Koen byttede jeg igjen bort for et Faar!" "Det er bestemt ogsaa bedre!" sagde Konen, "Du er altid betænksom; til et Faar har vi just fuldt op af Græsning. Nu kan vi faae Faaremelk og Faareost og uldne Strømper, ja, ulden Nattrøje! den giver Koen ikke! hun taber Haarene! Du er en inderlig betænksom Mand!" "Men Faaret har jeg byttet bort for en Gaas!" "Skal vi virkelig have Mortensgaas iaar, lille Fatter! Du tænker altid paa at fornøje mig! det er	studehandlere og to englændere, og de er så rige, at deres lommer revner af guldpenge; og væddemål gør de, nu skal du høre! "<i>Susss! susss!</i>" Hvad var det for en lyd ved kakkelovnen? Æblerne begyndte at stege. "Hvad er det?" Ja, det fik de da snart at vide! Hele historien om hesten, der var byttet bort for koen og lige ned til de rådne æbler. "Nå! Du får knubs af mutter, når du kommer hjem!" sagde englænderne, "– der vil blive et værre hus!" "Nej, jeg får kys og ikke knubs!" sagde bondemanden, "Vor mor vil sige: Hvad fatter gør, er det rigtige!" "Skal vi vædde?" sagde de, "Guldmønt i pundervis, hundrede pund, et skippund!" "Det er nok at give en spandfuld!" sagde bondemanden, "jeg kan som indsats kun stille spanden fuld med æbler og mig selv og mutter med, men det er da mere end strøget spandfuld, det er topmål!" "Top! Top!" sagde de, og så var væddemålet gjort. Kromandens vogn kom frem, englænderne kom op, bondemanden kom op, de rådne æbler kom op, og så kom de til bondens hus. "God aften, mor!" "Tak, far!" "Nu har jeg gjort byttehandel!" "Ja, du forstår det!" sagde konen, tog ham om livet og glemte både æblepose og de fremmede. - "Jeg har byttet hesten bort for en ko!" "Gud ske lov for mælken," sagde konen, "nu kan vi få mælkemad, smør og ost på bordet. Det var et dejligt bytte!" "Ja, men koen byttede jeg igen bort for et får!" - "Det er bestemt også bedre," sagde konen, "du er altid betænksom; til et får har vi just fuldt op af græsning. Nu kan vi få fåremælk og fåreost og uldne strømper, ja, ulden nattrøje, dén giver koen ikke! Hun taber hårene! Du er en inderlig betænksom mand!" "Men fåret har jeg byttet bort for en gås!" "Skal vi virkelig have mortensgås i år, lille fatter! Du tænker altid på at fornøje mig! Det er
---	---

en yndig Tanke af Dig! Gaasen kan staae i Tør og blive endnu mere fed til Mortensdag!" "Men Gaasen har jeg byttet bort for en Høne!" sagde Manden. "Høne! detvar et godt Bytte sagde Konen, "Hønen lægger Æg, den ruger ud, vi faae Kyllinger, vi faae Hønsegaard! det har jeg just saa inderligt ønsket mig!" "Ja, men Hønen byttede jeg bort for en Pose raadne Æbler!" "Nu maa jeg kysse Dig!" sagde Konen, "Tak, min egen Mand! Nu skal jeg fortælle Dig Noget. Da Du var afsted, tænkte jeg paa at lave et rigtigt godt Maaltid til Dig: Æggekage med Purløg. Æggene havde jeg, Løgene manglede mig. Saa gik jeg over til Skoleholderens, der har de Purløg, veed jeg, men Konen er gjerrig, det søde Asen! jeg bad om at laane -! laane? sagde hun. Ingenting groer i vor Have, ikke engang et raaddent Æble" ikke det kan jeg laane hende! nu kan jeg laane hende ti, ja, en heel Pose fuld! det er Grin, Fa'er!" og saa kyssede hun ham lige midt paa Munden. "Det kan jeg lide!" sagde Englænderne. "Altid ned ad Bakke og altid lige glad! det er nok Pengene værd!" og saa betalte de et Skippund Guldpenge til Bondemanden, som fik Kys og ikke Knubs. Jo, det lønner sig altid, at Konen indseer og forklarer at Fatter er den Klogeste, og hvad han gjør, er det Rigtige. See, det er nu en Historie! den har jeg hørt som Lille, og nu har Du ogsaa hørt den og veed, at hvad Fatter gjør, det er altid det Rigtige.	en yndig tanke af dig! Gåsen kan stå tøjret og blive endnu mere fed til mortensdag!" "Men gåsen har jeg byttet bort for en høne!" sagde manden. "Høne! det var et godt bytte," sagde konen, "Hønen lægger æg, den ruger ud, vi får kyllinger, vi får hønsegård! Det har jeg just så inderligt ønsket mig!" "Ja, men hønen byttede jeg bort for en pose raadne æbler!" "Nu må jeg kysse dig!" sagde konen, "Tak, min egen mand! Nu skal jeg fortælle dig noget. Da du var afsted, tænkte jeg på at lave et rigtigt godt måltid til dig: Æggekage med purløg. Æggene havde jeg, løgene manglede mig. Så gik jeg over til skoleholderens, der har de purløg, ved jeg, men konen er nærlig, det søde asen! Jeg bad om at låne. – Låne? sagde hun så. Ingenting gror i vor have, ikke engang et råddent æble! Ikke det kan jeg låne ud! – Men nu kan jeg låne hende ti, ja, en hel pose fuld! Det er et godt grin, far!" Og så kyssede hun ham lige midt på munden. - "Det kan jeg lide!" sagde englænderne. "Altid ned ad bakke og altid lige glad! Det er nok pengene værd!" og så betalte de et skippund guldpenge til bondemanden, som fik kys og ikke knubs. Jo, det lønner sig altid, at konen indser og forklarer at fatter er den klogeste, og hvad han gør, er det rigtige. Se, det er nu en historie! Den har jeg hørt som lille, og nu har du også hørt den og ved, at hvad fatter gør, det er altid det rigtige.
Originalteksten, bragt her mhp. sammenligning med ændringerne i 2019-versionen, er fra Det Kongelige Biblioteks HCA online-arkiv (efter DSL-udgaven 1963-1967). Der kan være enkelte 'digitale fejl' i disse ældre online-originaler. Link: http://wayback-01.kb.dk/wayback/20101103141246/http://www2.kb.dk/elib/lit//dan/andersen/eventyr.dsl/index.htm	Sprogjusteret version ved Ivan Hansen (2015/2019) ©